

## **YMPÄRISTÖVALIOKUNNAN LAUSUNTO 25/2014 vp**

**Valtioneuvoston selonteko Suomi kestävän luonnonvaratalouden edelläkävijäksi 2050 Valtioneuvoston luonnonvaraselonteon "Älykäs ja vastuullinen luonnonvaratalous" linjausten päivitys eduskunnalle 2014**

*Talousvaliokunnalle*

### **JOHDANTO**

#### ***Vireilletulo***

Eduskunta on 25 päivänä marraskuuta 2014 lähettäessään valtioneuvoston selonteon Suomi kestävän luonnonvaratalouden edelläkävijäksi 2050 Valtioneuvoston luonnonvaraselonteon "Älykäs ja vastuullinen luonnonvaratalous" linjausten päivitys eduskunnalle 2014 (VNS 9/2014 vp) valmistelevasti käsiteltäväksi talousvaliokuntaan samalla määrännyt, että ympäristövaliokunnan on annettava asiasta lausunto talousvaliokunnalle.

#### ***Asiantuntijat***

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- neuvotteleva virkamies Mika Honkanen, työ- ja elinkeinoministeriö
- neuvotteleva virkamies Merja Saarnilehto, ympäristöministeriö
- johtava asiantuntija Lari Rajantie, Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitra
- ympäristöjohtaja Liisa Pietola, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
- toiminnanjohtaja Eero Yrjö-Koskinen, Suomen luonnonsuojeluliitto ry.

Lisäksi kirjallisen lausunnon on antanut  
— maa- ja metsätalousministeriö.

### **VALIOKUNNAN KANNANOTOT**

#### ***Perustelut***

Selonteon tavoitteena on päivittää vuonna 2010 annetun luonnonvarastrategian linjaukset, strategiset tavoitteet ja keskeiset luonnonvarataloutta kehittävät toimet, joiden tavoitteena on tehdä Suomesta kestävän luonnonvaratalouden edelläkävijä. Strategiset tavoitteet ovat selonteon mukaan:

1. Ennakointi ja tieto
2. Luonnonvarojen arvoketjut

3. Pyrkimys resurssiviisaasti kiertotalouden ja lähituotannon ratkaisulla paikallisen hyvinvoinnin edistämiseen

4. Kansainvälinen vaikuttaminen ja

5. Rakenteiden, toimintamallien ja asiantuntijuuden uudistaminen.

Päivityksessä on täsmennetty luonnonvaroihin liittyvää omistusoikeussäätelyä ja selvennetty luonnon monimuotoisuuden ja ekosysteemipalvelujen asemaa.

Valiokunta viitaten vuoden 2010 strategiasta antamaansa lausuntoon (YmVL 29/2010 vp) pitää hyvänä selonteon peruslähtökohtaa, jonka mukaan kestävä luonnonvarapolitiikka edellyttää kokonaisvaltaista politiikkaa, joka yhdistää eri luonnonvarat, sektorit ja kestävyys eri ulottuvuudet. Siirtyminen vihreään talouteen, jossa ekosysteemipalveluista ja luonnonvarojen riittävydestä huolehditaan, edellyttää luonnonvarakysymysten, ilmasto- ja energiakysymysten sekä luonnon monimuotoisuuden kytkemistä yhdeksi kokonaisuudeksi. Selonteon visiossa kestäväällä luonnonvarataloudella tarkoitetaan luonnonvarojen vastuullista hyödyntämistä, joka turvaa ekosysteemipalvelut ja luonnon monimuotoisuuden sekä luo hyvinvointia ja mahdollistaa kestävänsä yritystoiminnan myös tuleville sukupolville. Resurssitehokkuuden edistäminen ja haitallisten ympäristövaikutusten vähentäminen ovat lähtökohtia.

Valiokunta katsoo, että selonteko on sisällöltään ennemminkin kooste hallinnonalojen yhteisistä ja toimialakohtaisista strategioista, ohjelmista ja hankkeista kuin strategia. Ottaen huomioon, että selonteon perspektiivi ulottuu vuoteen 2050, siinä kuvatut yksityiskohtaisemmat tavoitteet ovat sisällöltään mainittuihin strategioihin, ohjelmiin ja hankkeisiin perustuvina luonteeltaan lyhyemmän aikavälin tavoitteita. Yhteisen näkemyksen luominen ja yhteistyön syventäminen eri hallinnonalojen välillä ovatkin keskeisiä tavoitteita ja edelleen haasteena todellisen yhteisen strategian aikaansaamiseksi. Tässä työssä ollaan vielä alkutaipaleella. Valiokunta korostaa, että luonnonvaratalouden kehittämisessä pitkän aikavälin tavoitteena tulee olla erillisten strategioiden kokoaminen yhteen tai niiden määrän vähentäminen ja keskeisten tavoitteiden yhdenmukaistaminen.

Valiokunta pitää kuitenkin hyvänä selonteos-  
sa tunnistettua ekologisen kestävyys-  
den olemassa olemista merkitystä. Selonteon mukaan luonnon-  
varojen kestävä ja vastuullinen hyödyntäminen  
edellyttää, että luonnonvarojen tarjoamat mah-  
dollisuudet tunnistetaan, luonnonvaroja käyte-  
tään säästeliäästi ja mahdollisimman suurta lisä-  
arvoa tuottaen, niiden käyttöön liittyvät vaiku-

tukset ja riskit hallitaan ja haittoja vähennetään  
niin kansallisella kuin globaalilla tasolla.

Tärkeä on myös selonteon perusta, jossa luon-  
nonvarat nähdään ekosysteemipalvelujen viite-  
kehyksessä tarkoittaen ekosysteemipalveluilla  
kaikkia ihmisen luonnosta saamia aineellisia ja  
aineettomia hyötyjä. Aineellisia hyötyjä ovat  
luonnosta saatavat raaka-aineet, aineettomia pal-  
veluja esimerkiksi virkistys- ja matkailupalve-  
lut sekä maisema. Luonnon monimuotoisuus luo  
ekosysteemipalveluiden perustan, ja ekosyste-  
emipalvelujen hyödyntämisen on siten tapahdut-  
tava luonnon monimuotoisuus turvaten.

Myös tavoite uusiutuvien luonnonvarojen  
käytön lisäämisestä uusiutumattomien, erityi-  
sesti tuontiin perustuvien energialähteiden ja  
raaka-aineiden korvaamiseksi on kannatettava.  
Uusiutuvien luonnonvarojen käytön voimak-  
kaalla lisäämisellä voi kuitenkin olla luonnon  
monimuotoisuuden suojelun kannalta haitallisia  
vaikutuksia. Siksi luonnonvarojen käytön tehos-  
tamisessa on kiinnitettävä erityistä huomiota  
luonnon monimuotoisuuden suojeluun, jotta hai-  
talliset vaikutukset voidaan rajata mahdollisim-  
man vähäisiksi. Tavoitteena tulee olla luonnon-  
varojen hyödyntämisen ja säilyttämisen kestävä  
tasapaino.

Luonnon monimuotoisuus häviää hälyttävää  
vauhtia pääosin ihmisen toimien seurauksena.  
Ekosysteemejä uhkaavat erityisesti ilmansaas-  
teet, ilmastomuutos, luonnonvarojen ylikäyttö,  
elinympäristöjen tuhoutuminen tai muuttumi-  
nen sekä vieraslajien invaasio. Monimuotoisuu-  
den häviämistä pidetään yhtenä vakavimmista  
ongelmista maapallolla. Seurauksia monimu-  
otoisuuden vähenemisestä ja lajien katoamisesta  
pidetään ennalta-arvaamattomina.

Valtioneuvosto on vuonna 2012 hyväksynyt  
periaatepäätöksen Suomen luonnon monimu-  
otoisuuden suojelun ja kestävänsä käytön strate-  
giasta vuosiksi 2012—2020. Strategian tavoit-  
teena on luonnon monimuotoisuuden köyhtymi-  
sen ja ekosysteemipalveluiden heikentymisen  
pysäyttäminen vuoteen 2020 mennessä. Periaa-  
tepäätöksen mukaan tavoitteena on myös, että  
luonnon monimuotoisuuteen liittyvät asiat ja ar-  
vot omaksutaan keskeiseksi osaksi päätöksente-

koa. Jo nyt pidetään ilmeisenä, että monimuotoisuuden heikkenemisen pysäyttäminen ei toteudu nykyisillä toimilla, vaan täydentäviä toimia tarvitaan. Monimuotoisuuden köyhtymisen pysäyttäminen on siten edelleen suuri haaste.

Valiokunta toteaa, että valmistumassa on myös kansallinen monialainen tutkimus- ja kehitysohjelma ekosysteemien ja biodiversiteetin taloudellisen merkityksen arvioimiseksi kansainvälisen ns. TEEB (The Economics of Ecosystems and Biodiversity) -tutkimusohjelman pohjalta. Tutkimustyön tavoitteena on osaltaan ekosysteemien ja ekosysteemipalvelujen arvottaminen ja arvon sisällyttäminen yhteiskunnalliseen päätöksentekoon sen eri tasoilla.

Valiokunta korostaa, että vahva tutkimusyhteistyö on tarpeen kestävyysshaasteiden tunnistamiseksi ja taloudellisen merkityksen ymmärtämiseksi. Tutkimustieto kasvaa ja osaaminen ja ymmärrys kehittyvät jatkuvasti, ja uusin tieto tulee saada strategisten linjausten ja toimenpiteiden tueksi.

#### **Lausunto**

Lausuntonaan ympäristövaliokunta esittää,

*että talousvaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.*

Helsingissä 16 päivänä tammikuuta 2015

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Martti Korhonen /vas  
jäs. Christina Gestrin /r  
Timo Heinonen /kok  
Antti Kaikkonen /kesk  
Pauli Kiuru /kok  
Jukka Kärnä /sd  
Jari Lindström /ps

Eeva-Maria Maijala /kesk  
Tapani Mäkinen /kok  
Martti Mölsä /ps  
Raimo Piirainen /sd  
Johanna Sumuvuori /vihr  
Mirja Vehkaperä /kesk  
Juha Väättäinen /ps.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marja Ekroos.